

طراحی پیام‌های بصری زیست‌محیطی در بسته‌بندی کالاهای مصرفی در پرتو اصول گرافولوژی فرهنگی

فرناز معصوم‌زاده جوزدانی^{۱*}

تاریخ دریافت مقاله: شهریور ماه ۱۳۹۷

تاریخ پذیرش مقاله: خرداد ماه ۱۳۹۸

چکیده

طراحی بسته‌بندی تدبیر نهایی تولیدکنندگان کالاهای مصرفی است تا به یاری طراحان گرافیک بتوانند پیام برتری و بشردوستانه کالای خود را بر کالاهای رقیب به مصرف‌کنندگان نشان دهند و تا حد امکان بر انتخاب و فرهنگ آنان تأثیر بگذارند. موشکافانه‌تر باید گفت که طراحی نشانه‌نویسه بخش مهمی از این تأثیرگذاری را در بر می‌گیرد، به‌ویژه در دنیای امروزین که نگاه ریشه افکن گفتار و کار و اسازانه نوشتار، تمرکز معنایی از محوریت کلام را بیرون می‌راند و هر تصویر را معناساز نشان می‌دهد. در این مقاله تلاش می‌شود تا با هدف ترویج فرهنگ زیست‌محیطی، در یک چهارچوب نظری از گرافولوژی فرهنگی به تحلیل ویژگی‌های تصویر نوشتار و به‌ویژه طراحی نشانه‌نویسه و در نهایت طراحی بسته‌بندی کالاهای مصرفی پرداخته شود. با توجه به اینکه این چهارچوب نظری پیش‌تر برای تحلیل ظروف گلابه‌ای دوره سامانی بر اساس دو نظریه گرافولوژی فرهنگی ژاک دریدا و مفهوم تمثیل در آثار والتر بنیامین بنیان نهاده شد، پرسش نخست این است که بر اساس گرافولوژی فرهنگی دریدا، از چه راه‌هایی در طراحی نشانه‌نویسه بسته‌بندی کالاهای مصرفی می‌توان یک پیام بصری زیست‌محیطی را به تصویر کشید؟ پرسش دیگر اینکه چگونه بر اساس خوانش تمثیلی بنیامین، پیام بصری زیست‌محیطی طراحی شده در نشانه‌نویسه را در طراحی بسته‌بندی گسترش باید داد؟ به طور خلاصه، اگر بر اساس گرافولوژی فرهنگی هر حرف و گاهی حروف مرکب را نشانه‌ای از اجزاء و بدن انسان در نظر بگیریم، در حروف هر نشانه‌نویسه زبان بصری نهفته است که راه‌هایی برای رساندن پیام‌ها و البته پیام زیست‌محیطی پیش رو می‌نهد. پاسخ پرسش دوم اینکه، اگر پیام زیست‌محیطی را هماهنگ با کالای مصرفی و همچنین متناسب با نشانه‌های حروف و کلمه نشانه‌نویسه در قالب یک مجموعه از تمثیل‌های فارسی گسترش دهیم، زبان بصری نوشتار (پیام زیست‌محیطی) در سرتاسر طراحی بسته‌بندی جریان خواهد داشت.

واژه‌های کلیدی

طراحی نشانه‌نویسه، طراحی بسته‌بندی، طراحی بصری پیام‌های زیست‌محیطی، خوانش تمثیلی، گرافولوژی^۲ فرهنگی

۱- استادیار گروه ارتباط تصویری، دانشکده هنرهای تجسمی،

دانشگاه هنر اصفهان

(x نویسنده مسئول: f.masoumzadeh@au.ac.ir)